

Hodnotová komise jako možný nástroj k umlčení opozice

Autor: JUDr. Jana Turoňová

Na 4. jednání předsednictva ČSSD byl jeho členům představen nový vnitrostranický orgán, *Komise základních hodnot*, ustanovený údajně dle vzoru německé GWK. Vedení sociální demokracie k tomuto kroku paradoxně přistoupilo v době, kdy ostatním vnitrostranickým komisím hrozí jejich zánik. V květnu roku 2022 byl místopředsdkyní Ostrou představen návrh na radikální reformu, podle kterého se má celý rozsáhlý odborný aparát z nákladových důvodů zúžit na pouhých deset, nebo se dokonce zcela zrušit.

Upozorňuji, že předložený záměr postrádá logiku již z toho důvodu, že ani členové, ale ani předsedové těchto odborných komisí, nepobírají za svoji práci žádné příjmy. Jejich činnost je zcela dobrovolná, je založena na solidaritě vůči straně, v jejíž existenci a smysluplnost, upřímně doufám, tito sociální demokraté ještě stále věří, jelikož bez nich by strana fungovala jen s velkými obtížemi. To oni tvoří její skutečné a tradiční zázemí.

Logicky tedy vyvstává otázka, proč se vedení ČSSD snaží těchto odborných komisí zbavit a proč vůbec zakládá další, konkrétně hodnotovou komisi. Já sama jsem členkou odborné právní komise, jejímž předsedou je doc. JUDr. Jan Kudrna, Ph.D., který tuto funkci zastává již více jak dvacet let, v letech 2014 až 2017 byl poradcem předsedy vlády pro právní záležitosti a v současné době mj. působí v Legislativní radě vlády. Osobně jsem se zúčastnila setkání předsedů odborných komisí v Lidovém domě, na kterém předseda Kudrna zcela srozumitelně místopředsdkyni Ostré sdělil, že čeká na pobídku ke spolupráci, že je on, i celá jeho komise, připraven poskytnout vedení ČSSD právní rozbor k aktuálním tématům. Místopředsdkyně Ostrá odvětila povzdychem, že komunikace mezi vedením a odborným zázemím má vážné problémy, že je nedostatečná, a proto je opravdu nutné snížit počet komisí.

Pro člověka, který hledá způsoby, jak procesy kolem sebe skutečně řídit a vzniklé problémy opravdu řešit, je postoj současného vedení ČSSD k situaci, ve které se nachází, nepochopitelný. V době největší stranické krize v polistopadové éře, se vedení ČSSD chová tak, že záměrně a cíleně brzdí činnost odborníků, na kterých by naopak mohlo stavět proklamovanou snahu o obnovu české sociální demokracie.

Předseda Šmarda na svých cestách po českých a moravských hospodách stále opakuje, že se ČSSD musí změnit, že je čas začít znovu a jinak. Ale s kým, ptám se. Kdo má zajistit slibovanou změnu a nastartovat nový začátek ČSSD? Jaké hodnoty budou tito lidé prosazovat a jakou politiku předloží voličům? Co nám zůstane z tradiční sociální demokracie? Čí zájmy budou prosazovány? Má nám na tyto otázky odpovědět právě nová Komise základních hodnot, nebo má jen posvětit procesy, ke kterým se uvnitř ČSSD schyluje?

Komise základních hodnot má podle místopředsdkyně Ostré napříště porovnávat soulad veřejných výstupů jednotlivých členů ČSSD se „sociálně demokratickými hodnotami“. Jak však bude naloženo s výstupy, které s nimi v souladu nebudou, to nevysvětlila. Přiznávám, že možné důsledky takovéto „stranické reformy“ mě velice znepokojují, jelikož zavání podobnou cenzurou, jakou v nedávné době zavedla na internetu naše vláda a proti níž se právě vedení ČSSD nijak nevymezilo. S výjimkou výše zmíněného doc. Kudrny, předsedy právní komise, který však o protiústavnosti cenzury publikoval nikoli za ČSSD, ale v rámci svého profesního působení. Cenzura Šmardovi, Petříčkovi, Bruzlovi, Ostré, ani nikomu jinému z Grémia ČSSD, nevalila. V podivné tichosti ji naše vedení přešlo, jako by snad právě svoboda nebyla jednou ze základních hodnot, kterou mají sociální demokraté hájit i

prosazovat. Je vůbec přípustné, aby vedení ČSSD nenapadlo prohlášení nejvyššího státního zástupce ČR o tom, že svoboda slova sice existuje, ale má své meze?

Předsedou Komise základních hodnot se má stát bývalý předseda Senátu a Českomoravské konfederace odborových svazů, Milan Štěch. Dalšími členy jsou dle zápisu ze 4. jednání předsednictva ČSSD Petra Buzková, Lubomír Zaorálek, Vladimír Špidla, Karel Machovec, Libor Rouček a Jaromír Schling.

Společně se svými kolegy z Demokratického fóra jsem se sešla s místopředsedou německé Grundwertekommission, s Prof. Dr. Henningem Meyerem, abych se více dozvěděla o instituci, která údajně inspiruje vznik naší české hodnotové komise. Německá GWK byla založena v roce 1973 Willy Brandtem, a to v době, kdy uvnitř německé SPD existovaly poměrně výrazné opoziční síly a bylo nutné je sjednotit. Tehdejší předseda Willy Brandt vyřešil situaci tak, že zneprátelené skupiny posadil k jednomu stolu, u kterého začaly jednat a posléze nalézat shodu. Z pohledu své právní profese zapsaného mediátora tuto strategii velmi dobře chápu. A vím, jak dokáže být účinná zejména tam, kde mezi stranami existují shodné zájmy, jako tomu bylo i v tomto případě, kdy výrazný shodný zájem představovalo vědomí politické nutnosti udržet celistvost strany. Každý politik, potažmo předseda strany, dobře ví, že pokud má jeho vize proniknout do širokých vrstev společnosti, musí být politická strana, ve které působí, jednotná. Jedině silný a stmelený tým, dokáže své hráče probjovat až do finále.

Tento elementární prvek si bohužel vůbec neuvědomuje a nepřipouští naše současné vedení ČSSD. Všichni členové hodnotové komise totiž tvoří poměrně homogenní názorový celek, vyznačující se zejména lojalitou k současnému vedení strany. Pokud je vznik Komise základních hodnot skutečně inspirován německou SPD, potom nechápu, proč tato komise nepůsobí jako vnitřní katalyzátor názorových střetů, v jehož rámci se existující opozice řízeně vzájemně prolnou. Nový začátek, nový impuls, nová ČSSD, nevznikne tak, že se vnitrostranická opozice prostě umlčí a zlikviduje. Takový přístup nefunguje a my to víme, jelikož za posledních 10 až 15 let dovedl stranu k současným 2,3 %. Uvnitř ČSSD to musí hodně zajiskřit. A to opravdu upřímným plamenem v srdcích jednotlivých členů v touze po znovuzkříšení. Jiná cesta pro skutečnou obnovu neexistuje.

Demokratické uspořádání společnosti počítá s pluralitou názorů. Se stejnou pluralitou by měla počítat i demokratická politická strana, usiluje-li o seriózní postavení v rámci politického spektra a nebojí-li se pevně zastávat vlastní stanoviska. Kdo odlišný názor považuje za hrozbu, ten se dříve či později stane nástrojem pro nástup totality. Respektovat různorodost názorů a nechávat nahlas hovořit jednotlivé proudy v otevřené diskuzi, to je vyspělý pohled formující společnost kupředu. Úvahy v tomto smyslu jsou v současné době velmi aktuální. A to nejen uvnitř ČSSD, ale také v rámci celkové atmosféry uvnitř společnosti. Odlišnost názorů se totiž přestává tolerovat a společnost se díky tomu začíná velmi nebezpečně polarizovat. Situace v ČSSD je jen odrazem daleko rozsáhlejších dějů, které nás obklopují. Demokratický dialog ustupuje do pozadí a lidé se začínají ze strachu podvolovat názorům, které jsou prezentovány jako většinové, přičemž ty „menšinové“ si raději nepřipouští. První náznaky tohoto procesu proběhly v době covidové a dnes pokračují s ještě větší intenzitou díky válce na Ukrajině.

A právě zde přichází na řadu nejzásadnější otázka. Jaké hodnoty bude ČSSD do budoucna prezentovat a kdo je bude selektovat? A proč jsem já a celé Demokratické fórum ČSSD, takovým trnem v oku současnému vedení, které přistoupilo i k tak radikálnímu kroku, jakým je vyloučení mého kolegy Jaromíra Landsmana ze strany?

Za posledních několik let se v ČSSD u některých členů objevují podobné názorové tendence, jaké můžeme pozorovat i v ostatních politických stranách, a to kupodivu nezávisle na jejich levo-pravicovém rozhraničení. Jde o názorové vlny směřující k odbourávání veškerých známých hranic, tedy k podpoře globalizace, jejíž nositelkou jsou výlučně nadnárodní korporace a jejich zájmy. Filozofickým základem tohoto procesu je zejména neoliberalismus, který je výrazně spojován nejen se současnou vládní koalicí, ale právě také se členy současného vedení ČSSD. Programovým cílem světa bez hranic,

jak výstižně popisuje Jan Keller, je jednak liberalizace obchodu, ale také liberalizace morálky, zvyků, obyčejů, rodinných vztahů, sexuality a dalších tradičních institucí.

Globalizace tak boří hodnotu vlastní integrity a velmi zásadním způsobem ohrožuje bezpečnost a autonomii národních států, zejména v krizových situacích, které za poslední dva roky nepřetržitě prožíváme. Do popředí se logicky dostávají taková témata, jako je potravinová soběstačnost, energetická bezpečnost, regulace cen energií a pohonných hmot. V oblasti ekonomiky jde o dopady neuváženého kvantitativního uvolňování, jehož důsledkem je tištění peněz v nepřiměřených objemech, které nás postupně přivádí k nekontrolované inflaci. Současné vedení ČSSD však mlčí. Na alarmující dopady nadnárodního řízení politických a ekonomických procesů nijak nereaguje.

O tom, že se svět mění, nemůže být dnes pochyb. Avšak tyto změny se radikalizují a začínají probíhat v rozdělené společnosti, která se dostává do války, a to nikoliv pouze obrazně, ale na některých místech Evropy už i doslovně. Opět slovy Jana Kellera, „probíhá boj o budoucí podobu procesu globalizace“. Jsou do něho fakticky zapojeny všechny státy Evropy, a tedy i všechny evropské politické strany. Síly neoliberalismu se snaží získat na svoji stranu co největší počet politiků a společně s nimi i všech dalších jedinců, kteří mohou být v rámci svých profesí a funkcí užiteční při upevňování nového globálního řádu. Některé tyto osoby jsou v rámci středoevropského prostoru organizovány v jednom z nejvlivnějších *think tanků* současnosti, v tzv. Aspen Institute Central Europe, který se jako jeden z nejprestižnějších světových *think tanků* zaměřuje na podporu hodnotově orientovaného vedení lidí a otevřeného dialogu o současných globálních problémech.

Do členské základny tohoto institutu patří poměrně velký počet současných vládních i opozičních politiků napříč všemi politickými stranami. Není nezajímavý například fakt, že v posledních několika volebních obdobích byl českým ministrem zahraničí vždy člen právě Aspen Institute Central Europe, včetně současného ministra Jana Lipavského. Mezi členy tohoto institutu patří také bývalý ministr zahraničí za ČSSD a současný vlivný místopředseda Šmardova vedení, Tomáš Petříček. Členem je i bývalý předseda ČSSD Jan Hamáček a shodou okolností i člen nové Komise základních hodnot, Vladimír Špidla a také současný předseda Českomoravské konfederace odborových svazů, Josef Středula, kterého předseda Šmarda představil jako kandidáta na budoucího prezidenta ČR, aniž by to předem vnitrostranicky projednal. Máme to chápat tak, že vazby mezi členy tohoto hodnotového *think tanku* mají přednost před stranickou jednotou?

Za poslední měsíc jsem absolvovala mnoho setkání se členy ČSSD. Někteří se mě ptali, jak je možné, že se ČSSD stále není schopna jednoznačně názorově vymezit a ukázat svým voličům jasnou cestu. Jiní se mě přímo zeptali, jestli také zastávám postoje neoliberálů, které mj. vnímají jako důsledek Šmardovy bezohledné snahy o spojení se stranou Zelených. Jiní se mnou zcela otevřeně hovořili právě o zmíněném propojení politiků z různých politických stran ve zdánlivě apolitických hodnotových organizacích. Těmto členům jsem vysvětlila, že ideu svobody považuji za jednu z nejzásadnějších, které má politik v rámci svého poslání chránit. Proto zcela odmítám, aby vůdčí osobnosti politické strany, podléhaly hodnotovým vzorcům nestraničského nadnárodního institutu, namísto toho, aby bez těchto vnějších omezení odpovědně vytvářely politický koncept vlastní politické strany, ve shodě s vůlí svých spolustraníků, nikoliv spolučlenů cizí instituce.

Pokud dnes chceme zachránit ČSSD a obnovit její politickou sílu, musíme ji v první řadě odstavit od všech cizích vlivů. Není politicky ani ideově možné, aby sociální demokracii řídili lidé, kteří současně působí v nějaké nadstátní „hodnotové“ organizaci po boku svých údajných politických oponentů.